ప్రతియోగ్యనుపలంభాత్ స్వరూపతః సాధ్యవత్త్వగ్రహవిరోధిత్వాత్ తేననిరస్తా వ్యాప్త్యనుగ్రహః సాధ్య
వ్యాపకవిరుద్ధేతి అత్రవ్యాపకత్వఞ్చైదాఞ్చైదసాధారణం తేనసాధ్యాభావవ్యాప్యవృత్తిత్వవదిగ్రహః ధూమ
ఖషిధసాధనేపి గ్రహః ప్రతియోగ్యనుపలంభాత్ సాధ్యవ్యాపకాభావోపలంభాత్ సాధ్యవ్యా
౧ పకవిరుద్ధోపలంభాత్ యథానిరగ్నిశైలోయమగ్నిమత్వాదగ్నిమత్వాభావశూన్యత్వాద్వా
పవత్వాత్ అనవచ్ఛిన్నాయం విశేషణాదూరాప యథా ప్రత్యక్షానుపలక్షపవబిన్నధూమవయం
శేషుం శాసంఘనిపాం దురదూరావవత్వాత్ అయంవబాధాత్రయనిర్ధిస్వరూపాపసిద్ధిసా
దూరణాసంభిణోః స్వవిత్
వత్వాదితిధూమాభావస్యవక్తవ్యభావవ్యాపకత్వగ్రహదశాయామనుస్యూతసిద్ధమేం తఖావః వాస్త్రే ౧

ఖ్యాపవ్యాపకపక్షసామగ్ర్యా ఖ్యాపా ఖ్యావ వ్యాప్యవృత్త్యన్వయో సమర్థమే ఇదం పునఘనపద్యేయం । ప్రథితరూ
పాణాం కిం స్వరూపమేవ జ్ఞానాశ్రయ సామానాధికరణ్యేన్వయేన విశేషితి అసామానాధికరణ్యవ్యాప్తి
త్వనా సాక్ష్యః వ్యాపకావ్యాప్యవ్యాప్యత్వాదిసత్త్వసంభవాత్ నచ్ఛేదతు సాక్షిక్షేపత్వసాక్షి
క్షేపవ్యాప్యత్వయోః స్వరూపేణైవ జ్ఞాతయోః తథాత్వత తథాత్వేపి తత్త్వమవిద్యుద్గమ
తదితి హేతుతయా సామానాధికరణ్యసామానాధికరణ్యం వ్యాప్తితత్త్వజ్ఞానాం । సతథాత్వాది
దిత్వం నవైతాని ధర్మవిశేషణతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నసాక్షిభావవ్యాప్తిత్వైకవిధత్వాదిత్వవిశేషాం
న్యాయకప్రకారత్రైవిధ్యేన ధర్మాణాం త్రైవిధ్యసిద్ధానామిత్యుపపద్యంతే అయంమేవాత్ర బాధస్వరూ
పాంశ్చక్షుఃసంబంధసంసర్గాదేవ సన్నికర్షసంభవస్తత్వాదిత్యుః జ్ఞానసంసర్గాన్నపి తద్వత్ ॥ శ్రీ

ఏతత్త్రితయ వ్యాప్తిపక్షధర్మతాంయోః పక్షధర్మస్య వ్యాప్యత్వోపస్థాపకః ప్రత్యక్షము వ్యాప్తి పక్షతా విశిష్టప్రత్యక్షా

సత్ప్రతిపక్షత్వం సమానబలబాధితసాధ్యవిపర్యయసాధకత్వం సత్త్వం పరస్పరప్రతిబంధేనానుమితియో

రభావాదకత్వాత్ బలం చ సపక్షసత్వాదివ్యాప్తిరేతిభ్యాప్తిరాహాత్ నాపి సమానవ్యాప్తిపక్షధర్మ

తావత్త్వం విరోధిసైకత్రతద్ధీం నియమాత్ నాపి వ్యాప్తిపక్షధర్మతయోః జ్ఞాతత్వం విరోధివ్యా

ప్తిపక్షధర్మతావిశిష్టజ్ఞానయోరేకతరభ్రమత్వనియమేన నిత్యత్వవ్యాప్యత్వాభావాదవి-

శేషిప్రసిద్ధ్యభావాత్ ఇతుమశక్యత్వాత్ సాధ్యవ్యాప్యత్వపక్షధర్మతా పక్షధర్మస్యసా

ధ్యవ్యాప్యత్వపక్షధర్మతాలాభ్యతవాచ్యం ఏతత్త్రితయాభావాత్ విశిష్టసాధ్యప్రసిద్ధ్యభావ

బోధాచ్చ సపక్షధర్మతావిరోధివ్యాప్తిత్వయో విరోధశ్చ విశిష్టసాధ్యప్రసిద్ధ్యసంభవతి వ్యాప్తేః విరుద్ధాహా

సాధనే స్వవ్యాప్యపక్షసామానాధికరణ్యేన వ్యాప్తిరపి సిద్ధిశ్చైతత్పరిత్రయమప్యుత్పన్నం ఏతత్త్రయాన్యతమ తథాహి

నిష్క్రియాత్మకాపాదకం నిత్యత్వాత్ సాధ్యసిద్ధా ఇతరవిశేషణాభావత సాధ్యవిపక్షయోరప్యుత్పన్నం పక్షత్రయేణ
తథాదృశతద్వత్ విశిష్టస్య వ్యాప్తిసిద్ధం గాఢం గాదృశం ఏతత్త్రయం నిరంకుశమాత్

వ్యతిరేక్యనుమానప్రకరణం సమాప్తిమగాత్॥ శ్రీలక్ష్మీనరసింహార్పణమస్తు॥

సత్ప్రతిపక్షత్వం చ పక్షే హేతోః సత్వసతి వాం హేతున్నైనానుమాన్యుత్పన్నవమానే హేత్వవిత్పవమానే విరోధిపరామర్శ

తులవసత్ప్రతిపక్షేపి బాధవ్యాప్తిప్రత్యుదవుత్త ... ప రావ్యుత్పన్నవమానానాం హేతువిరోధిపరామర్శప్రా-

యుస్వపరామర్శమానాస్వహే తారకస్తసత్ప్రతిపక్షే ఇతి విగ్రహం వివరణీయం ఇతి అతస్సకస్తా

2 స్వవృత్తి సాధ్యవిరోధ్యపసాధ్యసమ ఖ్యాసమానవ లాభప్రు ... ప్రతిరుద్ధత్వా గ్రోహింగత్వం తత్

బాలంబవ్యాప్తిపక్షధర్మతే విరోధిపురోధ్వజానవ్యనవ తేతా వ ఇతరవాపసంవత్తిమత్తయా -

జ్ఞానవిషయమానే నప్రతిబంధకత్వాత్వత్త్వం వా ॥ ౧ ॥ —॥ శ్రీ

విశేషవ్యవహారావ ... లక్షణామాహ ... స్వతి ... ద్రాక్షలయోః వ్యాప్తినా ... యవాదరణాయసమ

జ్ఞానంతం ... సవ్యాప్తిపక్షధర్మత్వ ... త్వకబలాదప్సు ... దితివా ... త్వం వ్యాప్తిపక్షధర్మతావిరహం ప్రసాధ్యవత్రై

పక్షతా స్యాదిదక్షిత్వేనాన్తత్వం బ్రహ్మాత్ పక్షేః సాధ్యాభావవ్యాప్యా — సాధ్యం వ క్షేమ్యత్రితాద్యభావవ్యాప్యవదితిపక్షే
క్షేస్వావ్యాపకక్షైవినాప్యంపవ్యతిరేకవైదేశవావ్యాప్తిస్పష్టభిన్నత్వాదితి సాధ్యాభాన్యాసః ప్రమాణాబలన్యాయి
వక్షిత తత్సిద్ధిసాధ్యభేదాద్యప్రసంగించుతిజనకజ్ఞానవిషయత్వేనతద్విరోధాయ తదుపస్థిత్యాఖ్యదానం
సపక్షరావైప్యైనా మాప్యశేషసాధ్యత సాధ్యస్యసాధ్యసిద్ధివిరోధిత్వాత్ పక్షేన సాధ్యాభావత్వా-
ద్యుపస్థితేః సాధ్యవిరోధి సాధ్యవత్తాజ్ఞానప్రతిబంధకజ్ఞానవిషయో బాధః సాధ్యబాధాది
మత్త్వేః విరోధ్యుపస్థితౌ జనకయోర్ద్వయోః సమానయోః బలాపస్థితౌ సత్ప్రతిపక్షత్వా-
ద్వా ప్రాప్తిబంధప్రతిబంధకం ఆక్షేపం యథా నిత్యానిత్యత్వం మిత్యాదౌ విరోధివ్యాప్త్యాదివిషయ
త్వేలక్షణాదియోగ్యతానాంతన్నిత్యత్వోపస్థితౌ విరోధానాన్తరం ప్రసక్తిరితి పక్షతాపసం పదకత్వా

త్వాద్వ్యాప్తిగ్రాహకానువ్యావసాయసమానత్వం సాక్షిస్వతఃప్రామాణ్యేకత్వం ద్వ్యానిద్ధ్యాపయిత్వపరామ-
ర్శేనాతిప్రసక్త్యం। అనతిప్రసక్తిస్వతఃప్రామాణ్యే వా। పరామర్శే నస్మృతిపక్షితవ్యవహారవిరహాత్
[illegible]యుక్తేః ప్రామాణ్యనిర్ణయేనాధికబలత్వాద్యోగ్యదక్షవ్యవిరోధిపరామర్శప్రామాణ్యగ్రాహ
యసమానై[illegible]తి చేదసత్ వ్యాప్తిసాక్షేః ప్రామాణ్యగ్రాహిసాక్షిబలత్వాత్ అన్యత్ర ప్రామాణ్య
హానుమానాలక్షత్త్వైనైవ వ్యాప్తితత్తదుపయోగాత్ బలవద్బాధసందానాభ్యాం సాక్షిణా ప్రామాణ్యగ్రాహకత్వేపి
త్వేం। అంగపద్వాహారానాం స్పష్టిలయు అంగత్వాప్తిపరామర్శే లాభాదాత్మాదివ్యవహారాః। వి
రోధిపరామర్శే ప్రతిబంధకత్వాప్తేర్విశిష్టపరామర్శే విషయత్వం తు [illegible] అప్యుక్త
తాప్రామాణ్యేకత్వసంపత్తియోగ్యతాపాదనేతు బాధాభావస్థితిసమర్థపరామర్శస్తాత్

న సాధ్యసిద్ధిసమర్థపరామర్శవిషయత్వం తత్త్వం వా వ్యాప్యం [illegible] ద్వితీయం వహ్నివ్యాప్యవ్యాప్యవాన్ వహ్ని-
ధూమవద్వ్యాప్యవ్యాప్యవ్యాప్యవాన్ ఇతి పరామర్శాద్ద్వితీయం వహ్నిమాన్ వహ్నివ్యాప్యధూమవ[illegible]వ్యాప్యవ్యాప్యవాన్ ఇత్యు-
పమితిః ప్రామాణ్యేన తు సత్ప్రతిపక్షత్వం తదా కార్య[illegible] యోగ్యజనిత
విరోధిబాధత్వేన తద్విరోధిపరామర్శస్య విశేషణీయత్వం [illegible] అతిప్రసంగలక్షణే విరోధి
బాధకత్వేన్యతిపలతో[illegible]జ్ఞానవిశేషణం ఏతన్నిష్ఠప్రామాణ్యగ్రాహకపరామర్శానుమితిజనన
త్తద్వారేణాలయవా తత్ర ప్రతిబంధకాభావత్వం ప్రతిబంధకాభావకపరామర్శవిష-
యత్వం ఘః ॥—॥—॥ శ్రీమద్గదాధరాణాం [illegible] సమః ॥౧॥— ఉ॥ శ్రీః —

ఎతేనాదౌ [illegible] వ్యాప్తిరుపరామర్శః సిద్ధత్వాదసమయె పూర్వేణానుమితి జనకత్వం నైకం
తత్త్వమితి [illegible] స్యం సాధకమానాదివక్ష్యేన క్షణా మను మింత్యనుత్వాదసంభవాత్ స్వపదేతి అ
పక్షైకదేశావయం వ్యాప్తిపక్షధర్మత్వయుక్తయా వాదిసిద్ధం వాదినాం తదభావానుప
న్యాసాత్ వ్యాప్తిరుపస్థితత్వమన్యతరాసిద్ధమితి ప్రత్యుక్తమ్ వ్యాప్తిరన్యం బాధి
తమితి సవ్యభిచార అనుమానవదాలయం సాధ్యాభావత్త్వే [illegible] ఏకదానిరంతరయోర్వ్యో
ర్యయోః వ్యాప్తిపక్షధర్మతయోః జ్ఞానయోః ప్రతిపక్షత్వాత్ యుగపదుపస్థితే
ః కారణానవస్థప్రసంగధారణాత్ [illegible] వస్తుతో ద్వ్యేకత్త్వే [illegible] వ్యాప్తిపక్ష
యం జ్ఞానయోః సముచ్చయం తత్ః సర్వ ఏవ హేత్వాభాసాః సముద్యార్థాః తే దిక్ప్రసంగా

ధర్మతావచ్ఛింగవచ్ఛేత్రావచ్ఛేదక ఇతి న ఏవ దోషః న హి తయోర్విరోధః భిన్నం గినాప్యుపపత్తే

న చ వ్యాప్యవ్యాప్యతావచ్ఛిన్న ఇతి వాచ్యం అవిరోధే అనుమిత్యవిరోధః విరోధే తు వ్యాప్తి-

విచ్ఛిన్ననియమహానిరితి చేన్న ప్రతిబధ్యత్వజ్ఞానానంతరం వ్యాప్యత్వావచ్ఛిన్నజ్ఞానమిత్యు

పజీవ్యత్వేన ప్రాబల్యాదనుపజీవ్యవిరోధత్వాత్ [illegible] సాధ్యవ్యతిరేకావయోరవిరోధాద్వ్యా

ప్త్యనవధారితతయా విరోధాదేతత్ర సన్నిశ్చయః కింతు సంశయః నిశ్చయే ఏవా

వ్యతిరేకవ్యాప్తిసంశయ ఇతి వ్యాప్యతాపసిద్ధిరితి చేన్న ఉభయోరేకత్ర నిశ్చయానాం

౬ తరమన్యతరవ్యాప్తిసంశయ ఇత్యుపజీవ్యత్వేనాన్యభిన్నత్వాత్ దూషకతా-
బీజం నసమానబల[illegible]సామగ్రీప్రతిబంధేనైనానుమానజనకత్వం నతు
వ్యాప్తిపక్షధర్మతావిరహ ఏవ సద్భిరావపిసత్ప్రతిపక్షత్వాత్ ॥ శ్రీ ॥ః — ॥ః — ॥
తేషాం తు యథా ... మమితేః తేషాం సత్ప్రతిపక్షోద్భావనే ఫలం ప్రతిషిద్ధమాత్రేణావ్యాప్త్యవ్యా-
ప్త్యుపగమ ఇతి సత్ప్రతిపక్షత్వాతిప్రతిరోధత్రయోపజీవిరాధివ్యాప్తివిర్భావ్యత్వాదిత్యాహుః ...

యోగాతితిపరస్పురాభావవ్యాప్యప్యుష్ఠంహిహితిస్వవిరోధస్తద్యోపాచతయోఖేచత్రనిరాంరయోగాః
పిరుద్భుత్పత్తిన్వాత్మ ... తితి పరాదిపరామహేశసత్త్వనియమినసపరామస్థాం
తరాదసమిత్త్వసత్వాదస్తత్వాసమితివిరోధిత్వంకల్పయేత నతుతెనచైత్యపూర్వమాంసన్య
వ్యాప్యాప్యాదివిరహాత్సద్భావాప।తస్యాసమితివిరోధితాపాదిష్యతే ॥౯॥ —— శ్రీః

కన్నడాంక్

వ్యాప్త్యాదివిరహాజ్జ్ఞానాద్వారాభావాన్నతత్త్వసాహ [illegible] తత్త్వేతి వా [illegible] అనాస్థాయాం ప్రాథమికావశ్యకత్వేనను

[illegible] తత్త్వం వక్తుం రాజేష్టానానుమానేనప్రతిరోధః

తదుపస్థితావపి ఫలబలితేన తన్నిశ్చయాధికబలత్వేతి [illegible]వం వా దివాక్యవాతప్రతిరోధ

కత్వేనానుమానస్యమాత్రాస్థితః [illegible] విరోధివాక్యస్య స్యానబలత్వేలక్షణో యోగానః సమా

౭ నబలత్వేప్రతిరోధవత అధికబలత్వేనకేశవః [illegible] మానసవత్తేన బాధవివే [illegible] వాక్యం

అన్యత్వమానాద్విశేషదర్శనాయాం శ్రుతివాదివాక్యేన సవానుమానప్రతిరోధాపత్తిః అను

మానాత్తద్బలాద్వ్యాప్తిమానం తద్విరోధి తస్య [illegible] బలవత్త్వేన రూపతా విరోధ [illegible]

వానుమానస్యైవ [illegible] ప్రసక్తిః [illegible] విరోధివాక్యమాత్రస్య సమబలత్వాభావాత్ ప్రకృతే ౭

స్వవృత్తిస్పష్టేతి బలమితి ప్రత్యక్షాదేరితి ఘటాదేర్నైయాయికానాం ప్రతిబంధకత్వాంగీకారాం
తేదుపపత్త్యనాహార్యత్వే తద్విశేషావిరోధిత్వాత్ ప్రత్యక్షస్యాపి ప్రామాణ్యాత్మకత్వాత్ తస్య
యులజనకత్వాదిరూపకతావచ్ఛేదకమితి ప్రత్యక్షవిశేషం ప్రతి సత్త్వే తత్పక్షం గతమవిశిష్టం
విశేషణం సంశయం యుక్తమితి అనుమితి ద్విలయస్యాప్రామాణ్యజ్ఞానాహార్యత్వ
త్వరూపకతావచ్ఛేదమిత్యేతేన పరస్పర ప్రతిబంధకత్వమితి శివానుత్పత్తి॥
తిప్రతిరాధికైవ తత్త్వాత్ పరమయ్యనితిక్షతత్త్వేన తద్విషయస్యాభాసకత్వాయోగాన్నైతి వినాదివరా
వం ... లంకు దివివశే తనినా లంకు వినాదిశత్వం తహా సతివిశిష్టరక్షనెనయునాదివిన్యాపితత్త్వా
దినైవమిత్యుత ... అహ ... తక్షణాదెక్షైతి పక్షవతేః ... విప్రతిపక్షసక్తతెంకుదిబలం తత్వం

౫౮

తథా ం ప్రత్యక్షాదేః ప్రతిరోధకతయా శక్యాం యాంవు వనన్యైన ఇత్యత్ర హేత్వ్యక్షాదై

[illegible] అత్రేహే తు మాహే [illegible] ప్రత్యక్షస్య స్వరూపసత్త్వ బాధకత్వే [illegible]

రాదివాక్యమాత్రేణైవ సుమి త్వవిరోధిత్వాత్ బాధ్యత్వనిరావరణవ్యవహారనిరా ౯ యోగై వర్థా

బ్ధాది బాధప్రతిరోధా [illegible] —— [illegible] —— శ్రీనరసింహాయనమః ॥ —

కర్తృత్వాంశప్రత్యక్షాయ సంయోగయోగ్యతాయః ఏకధర్మికవిరుద్ధ తత్ప్రకారకనానాధర్మి ప్రకారకత్వవిరుద్ధవిరు
కర్తృత్వాంశకాకాస్య సప్రతిపక్షావిస్య ప్రత్యక్షస్య సాధ్యానుమితిః సంశయరూపావిరుద్ధ విరుద్ధ
ద్వయజ్ఞానసామగ్ర్యాః సంశయజనకత్వాత్ తం యః ద్వయోరాప్యభావత్వం తత్ సంశయ
రూపానుమితిః బాధస్యేవవిరోధస్య ప్రసక్తిరనుమితిసామగ్రీత్యత్ర తత్త్వానావధార
ణాత్ అనుమానబాధేప్యనుమిత్యుత్పత్తిరితి తాత్పర్యం అధికబలతయా బాధస్యప్రతి-
బంధాత్ తుల్యబలావిరుద్ధానుమితినివృత్తిరవసామగ్రీనత్వాత్ సాధ్యాభావబాధస్య
ఏతత్ప్రతిబంధకత్వం నతు తద్వ్యాపకత్వాత్ ప్రత్యక్షాదేః ప్రత్యక్షం నిశ్చయకత్వేనా
వధారితత్వాత్ సంశయ ఇతి ఏతత్ప్రత్యక్షాద్విజ్ఞానముత్పద్యతే నాసంప్రత్యక్షం

ప్రానాధిక్ష్ణప్రకారకజ్ఞానత్వావచ్ఛిన్నైకధర్మికవిరుద్ధనానాప్రకారకజ్ఞానత్వరూపం సంశయ-

త్వం న జన్యతావచ్ఛేదకం తత్తద్ధర్మికతత్తత్ప్రకారకజ్ఞానత్వప్రయోజకసమాజప్రయోజ్యత్వా

త్సమాజన్యత్వేఽపి ద్వ్యాదిభానసామ్యేపి తత్ప్రయోజకాధిక్యత్వాత్ నిశ్చితతదభావత్వా ప్రకారకజ్ఞా

యజనకత్వమితి తదభావయోగ్యాన్నేతదైకయోర్ద్వైకజ్ఞానస్య అపరధి ప్రతిబంధకత్వం త

థాహాద్యోన్యావత్వ్యప్యవత్వనాప్యపి సాక్ష్యవిరోధికత్వాత్తద్వైతదపి సాధ్యాదిప్రతిబంధకత్వాత్॥

విరోధిజ్ఞానస్యాప్రతిబంధకత్వే తంత్రత్వాత్ ॥ శ్రీః ॥

సత్త్వైకధర్మికనావిరుద్ధనానాప్రకారకాన్యజ్ఞాన దిత్వస్య సంశయాన్యజ్ఞానత్వావచ్ఛిన్నరూపత్వ

నిశ్చయత్వమపి న జన్యతావచ్ఛేదకం తత్ప్రయోజకవిరహాదేవ తద్విరహోపపత్తేః ఏవం తత్ర

లబ్ధిబలాత్ప్రాప్తం విరుద్ధార్థద్వయనావశ్యకత్వాత్ప్రాప్తం జ్ఞాయమానం జ్ఞాతమహార్థత్వం శయమానం ఇత
తి [illegible] తవిరోధం తిర్యగ్విశేషప్రతిబంధకం సంశయమానమనంతి ఫలబలకల్పనీయత్వే స్వాభావిక
సమబలత్వాభావః సత్వాద్యుపాధిత్వసత్త్వస్యైతత్ సవిశేషతి ననుశంకాయాం సతదాశ్రయవిశేషవిశిష్టత్వస్య
దానసతి శంకత్వస్య ద్వైధార్థస్య బాధకత్వాత్ అసతి విశేషదర్శనే స్మృతయోరాదివస్మార్తప్రవృత్తిత్వాదేకస్య
ఏవేనయనేనప్రవృత్తేః [illegible] ద్వయముద్ధృత్య ప్రాప్తం విరోధసంస్కారాత్ప్రాప్తస్మరణాద్యుపి సంశయాత్మకంస్య
త్ తింగస్యాక్లృప్తానానుభవబాధః యేనకేనకారణాపి నిశ్చయత్వేన సంస్కారజనకత్వాయపియత్వేపి
[illegible] విరోధిసాధనానుయోగసమితిప్రతిబంధకప్రతి విరోధిత్వం నసకానవస్థాయిత్వం [illegible] సాధ్యప్రా
పస్యవత్తద్వ్యాప్యపితిమితి యత్ [illegible] విరోధినిశ్చయస్యాత్ తథా తద్విత్తమాన పక్షతావచ్ఛేదకా

దిష్టత్వస్య శక్యనిర్ణయత్వమానుమితిః అత్రవిరోధిత్వేన తదా తదగ్రహేణ హేతోర్వ్యాప్యత్వానిర్ణయ
ప్యనుమితిప్రసంగః అత్రవిశేషదర్శనం విరోధిబుద్ధిప్రతిబంధకం తత్రచ స్యాద్భాన తద్దశాంతరం ప్రమ
సంశయావితి చేన్న సత్యవిశుక్లత్వాదివ్యాప్యదర్శనేన శంఖాదౌ దుష్టేన నయనేనాపి పీతత్వాదేరదు
౧౦ ష్టేన నపి పీతత్వాదివ్యాప్యవత్త్వాద్భ్రమే సత్యపి శుక్లత్వాదేర్గ్రహాత్ సతి చ విశేషదర్శనే న్యూనాధికసత్త-
ఖ్యానానుదయాత్ దోషతః ప్రమితస్యాపి స్థైర్యత్వాదేః శంఖాదౌ కరాదినిష్ఠ మేర్ణగ్రహా
త్ తత్తత్స్థలవిశేష ఏవ తస్య ప్రతిబంధకత్వమితి అత్రాహుః అనుగతకార్యకారణభావా
నురోధాద్బాధవిశేషాదృష్టజన్యజ్ఞానైకదాధకస్యానుఖ ఏవ విశేషదర్శనం విరోధి కల్ప్యతే సమస్తత్వ
క్షే ఏవ తథా సామాన్యబాధకాభావాత్ బాధ్యాభావవ్యాప్యవత్త్వానిశ్చయే సత్యాబ్దాది విఘ్నోద్ధా ౧౦

ష్టే అర్థవిశేషాంతరదర్శనవిరహాద్విశిష్టమేవ తత్త్వం అన్యథా త్రాంతి ద్వయదర్శనే సంశ
యే నాన్వయిదితి చేన్న తత్త్వయోర్ద్వయోరప్రామాణ్యం స్యాదిత్యత్ర అన్యథా హి తాదృక్ప్రామాణ్య
స్యైవ విశేషదర్శనస్యైవ విరోధిత్వాదితి ॥ ― ॥ శ్రీః ॥

నిబంధిత హేత్వాభాసానాం ఫలద్వారకం లక్షణం అనైకాంతికే ద్వయోర్వ్యతిరేకాద్వ్యా
ప్త్యాం ప్త్యపక్షత్వయోః సంశయః ఫలం విరుద్ధస్యాద్విపరీతజ్ఞానం అపక్షధర్మాపి
విరుద్ధాసన్నిత్ర విపరీతజ్ఞానస్యైవ బాధితత్వాత్ విపరీతజ్ఞానం నహి తద్విమతా
దేవ నిత్యాపి హేతుః తాదృక్త్వాదివిరుద్ధబాధసంశయాభావః అసిద్ధే అనైకాంతికాదిభా

బం|కప్రాదవ

తుష్టయజ్ఞానాన్యత్వం న త్వజ్ఞానం బాధే పక్షధర్మేఽహేతౌ వ్యాప్తిబాధః ప్రకరణాసమే తు
న వ్యాప్తిపక్షధర్మతా బాధః ఫలం నాన్యత్వం న త్వజ్ఞానం వ్యాప్త్యాదిబుద్ధిసత్వాత్ [illegible]పి విపరీ-
తబుద్ధిః స్వసాధ్యవిపరీతేనానియమాత్ నాపి సంశయః ప్రత్యేకం తాపి ద్వయోరను-
పసయాత్ [illegible]ం తు వ్యర్థమత్ర తత్వనిర్ణయ ఇతి జిజ్ఞాసా ఫలం తథాపి ప్రకృతసాధ్య-
౧౧ హేతావః కిం తత్వమితి జిజ్ఞాసా జనితా వ్యాప్తిపక్షధర్మతాపస్థితిః ప్రకరణాసమః న
హ్యనుపస్థితే ప్రతిపక్షే ఏతస్మిన్ జిజ్ఞాసా కిం తు నిర్ణయ ఏవ [illegible]జ్ఞాతు విన్యా జి-
జ్ఞాసా సామేష్టసాధనతా జ్ఞానాత్సంశయాద్వేతి కేచిత్తన్న తేన వినా విరోధిజ్ఞానే సాధ-
న జ్ఞానమాత్రాదితి [illegible] అసతి ప్రతిపక్షే న జిజ్ఞాసేతి సత్యప్యయవృత్తిరిహాప్యం ప్ర-
కరణాసమస్యాపి జిజ్ఞాసాహేతుత్వాత్ సమానైకాంతికతాతివ్యాప్తిః తత్ర సంశయద్వారా సా

[illegible marginal note]

౧౧

విరుద్ధేతి సాధ్యాభావవ్యాప్యస్య వ్యత్యర్థః బాధ ఇతి హేతౌ ప్రకృతే అన్యత్ర వా పక్షే ధర్మి సపక్షే ధర్మ
తా బాధ ఇతి శేషః వా తద్వావహేతౌ వ్యాప్తిపక్షధర్మతాన్యతరబాధ ఇత్యర్థః ప్రకృతే తత్ప్రకృతసాధ్య
యోః యోః హేతూ తయోరిత్యర్థః సంశయాదితి తజ్జన్యదుఃఖాత్సారణారూపేప్యసాధ
నతాజ్ఞానాదన్యత్రమేవ్యాప్తింతరసాధనతాజ్ఞానాత్ జ్ఞానే ఇష్టే తిద్వితే న విశేష్యోపన్యాసః
అసతీత్యాది హేతుసవిపక్షత్వా సపక్షత్వసంశయజన్యదుఃఖాభావరూపేప్యసాధనతా
జ్ఞానద్వారేణ జ్ఞజ్ఞానాపయోరితి పరిత్యర్థః ౯ః —౪— శ్రీః —౪

[illegible]

వుత్పత్తికాలేవుత్పత్తిపూర్వకాలేవ్యాప్తిపక్షధర్మతాజ్ఞానయోరుత్పాదకత్వానియమాదుభయోస్సా
[illegible]రామర్శయోరేకదానుత్పా[illegible]దాత్తత్ప్రతిబంధః ప్రమేయాత్వం[illegible] ఏకదాసత్త్వాది
తిపన్న ఏకానంతరం అపరహేతువ్యాప్తిపక్షధర్మతాజ్ఞానాభావప్రయుక్తవిశిష్టజ్ఞానోత్పత్తికాలే
పూర్వపరామర్శవినాశాత్ సమానాశ్రయహేతువ్యాప్తిపక్షధర్మతాజ్ఞానానాం పరస్పరాప్ర
౧౧ తిబంధాత్తత్పరామర్శోత్పాద ఇతి[illegible] వ్యాప్తిస్మృతి వస్తుత్వం యౌగపద్యాభావాత్ [illegible]
వ్యాప్తిత్వం ఉపసంస్కారాద్బోధకహేతుద్వయజ్ఞానయోః పరస్పరప్రతిబంధాన్నైకాశ్రయవ్యా
ప్తిస్మృతిరితి దూషకతాబీజం [illegible] వ్యాప్తిస్మృతిం వినా సత్ప్రతిపక్షాభావాత్ వాదిభిశ్చ వ్యాప్తిస్మృ
వనాపైతి [illegible] హేతుద్వయసమూహాలంబనాద్వ్యాపకరూపోభయవ్యాప్తిస్మృతౌ ఉభయప
రామర్శరూపం జ్ఞానముత్పద్యతే అత ఏకదా విభిన్నకార్యద్వయకారణానైకత్యముపికార్యా ౧౨

వం తత్ప్రవృత్తే తాదృశపరామర్శస్యైవాపేక్షాసు మానేప్రత్యక్షాదితః పరస్యాత్ ఉపాధ్యుపస్థానయోగ్యా

పితప్రమాణాంతే ॥ ॥ ॥ శ్రీః ॥ ॥

శేషతాప్రఖిద్ధానం ప్రత్యుత్తాపౌవా తయోరన్వయః యత్రవ్యాప్తిపక్షధర్మతయోః సమూ

హాలంబనం తత్ర ద్వితీయపరామర్శోత్పత్తికాల ఏవప్రత్యక్షపరామర్శనాశః ॥ ॥ శ్రీ

రామాయనమః ॥ ॥

[illegible], 1301

అన్యనిరుక్తసత్ప్రతిపక్షితత్వస్య ... త్వస్యేతి సత్త్వాత్ కంబుగ్రీవాదిమత్త్వాదావేకైకస్య వ్యభిచారావ్యాప్త్యా ఘటా

సంకేతవత్త్వేతి ఘటనిష్ఠాత్వం తాదాత్మ్యత్వేనైతాదృశాన్యతః పటత్వస్యాభావాత్రయ సిద్ధ్యే నన్వేవ్యాప్యసమవే

అన్యకైవల్యాన్వయిన్యపి సంభవః ఘటోఽభిధేయః ప్రమేయత్వాదిత్యత్రాభిధేయత్వం ఘటనిష్ఠాత్వం

తాదాత్మ్యప్రతియోగినిష్ఠాత్వస్యాత్యంత ఘటమాత్రవృత్త్యన్యోన్యదర్శనత్వాత్ ఘటాన్యోన్యాభావవత్

౧౨ పటరూపవన్న ఘటనిష్ఠాత్వం తాదాత్మ్యాభిధేయత్వప్రతియోగితః ఘటవృత్తినిత్యాభావత్వాత్

ఘటనిష్ఠాన్యోన్యాభావవదితి విశేష్యదళే నదళేన దళాయాం న వపక్షైక్యమపి తత్త్వం వినాడి

స్వైవపరూపకత్వైః ధనవ్యవృత్తత్వాత్ ॥ ——:❖:—— ॥ శ్రీరామాయ నమః ॥

తత్త్వాదావ్యతియస్యనఘటత్వాభావాదౌ వ్యభిచారత్వ్యత ఆహ విశేషదళేనేతి వన్హ్యత్వం ఘటోభి

ధేయః కంబుగ్రీవాదిమత్వాదితి వ్యతిరేకిణాం సత్ప్రతిపక్షః సంభవత్యేవాన్యథా ఘాంపేనాప్యసిద్ధ్యా ॥

పి వ్యాప్తివిశిష్టాభావస్యాపి దృశ్యత్వనియమాత్ ప్రత్యేకపదార్థప్రసిద్ధ్యైవ తాదృశప్రతిజ్ఞాద్యుపపత్తేః విశిష్ట
స్యాహేత్వాభాసత్వాత్ సత్ప్రతిపక్షస్య సాధ్యాభావవ్యాప్యవత్త్వాత్ సాధ్యవదన్యవృత్తివ్యాప్యవ్యాప్తపక్షః పక్షే
స్తి సాధ్యాభావవ్యాప్యస్య సాధ్యవద్వృత్తివ్యాప్తివిశిష్టాభావః ప్రత్యేకమేవ విభాజకం తు ప్రకృతపక్షసాధ్య
వైశిష్ట్యగ్రహవిరోధిత్వేన తత్ప్రకృతపక్షసాధ్యగ్రహవిరోధి ప్రకృతపక్షసాధ్యవైశిష్ట్యగ్రహవిరోధి-
రహాం పరానుమితిత్వం వ్యాప్తిమత్త్వం యోగ్యతాంశవిశిష్టవిషయకత్వేన ప్రమాణం పంచానామనుమి
తిజనకత్వం తత్త్వం తత్సాధ్యాభావవ్యాప్యవత్త్వజ్ఞానావిషయకం అసాధారణావిరోధయోః సత్ప్రతిపక్ష
ప్రతిపక్షవిరోధయోః సత్ప్రతిపక్షప్రకృతసాధనప్రకృతసాధ్యవ్యాప్యవత్తాభావప్రతియోగినిత్యదృశ్యనవ
సాహింసకారాణాం చ హ్యః అత్ర సత్త్వం తేన సత్ప్రతిపక్షే ద్వయానవిరోధ్యం తేనాశ్రయాసి
ద్ధ్యుద్ధ్యనయస్య విరోధ్యం తేన వహ్నివ్యాప్తివిశిష్టాభావేనాప్యవహ్నివ్యాప్యవత్త్వాత్మకస్యాభావస్య పూర్వ

శక్తి।౧౩౦౧౮

పంయ
దాసః సంస్త్రీహృతిమానినకాంవన్నవిష్ణుమాని తత్త్వదా పపూర్ణిఖా వవత్తృప్రాంచిత్త్వాం । పష్టైఇతి పత్త్రి

తిపష్టైప యథా సిద్ధాంతం పంపాపంరువా విప్రయోగవిచ్ఛోంతి అయంహితః సాధ్యవృత్తిఖా

రవాని తత్త్వదివ దయం పక్షః సాధుఖిఖా పవాతృవాని తత్త్వవిశేషవ్యాప్తావనం పునఘుయుఖితం

౧౮ ప్రతిభాతి ౻ ౻ః — ౻శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయే నమః ౻ః — ౻ — ॥ — ౻

ఇతిశతశ్లోకీ సంపూర్ణం శ్రీ వ్యాఖ్యాదక్షిణాస్య మూర్తయే ।